

Info

Valgevene valimised vaatlejate hinnangul "väga ebakorrektsed"

Euroopa Parlament on kutsunud üles kehtestama sanktsioone Valgevene vastu pärast seda, kui sealsed presidendivalimised osutusid väga ebakorrekseteks. "Valgevene inimesed väärivad paremat", oli Euroopa valimisvaatlejate otsus pärast Aleksandr Lukašenka vastuolulist tagasivalimist Valgevene presidendiks. Ametlikud valimistulemused annavad Lukašenkale üle 82% häältest, samas kui peamise opositsioonikandidaadi Aleksandr Milinkevitši osaks jäi vaid 6%.

Need tulemused mõistis hukka ka opositsioon, nimetades seda "farsiks" ning nõudes uusi valimisi.

Euroopa Parlamendi liikmete delegatsioonile keelati sissesõit Valgevenesse just enne valimisi, kui režiim keeldus neile viisasad andmast. Samuti tehti neile pahaendeline hoiatus, et nendega, kes püüavad riiki pääseda, "tegeletakse". Poolast pärit konservatiivi Bogdan Klich poolt juhitava grupi poolt valimiste järel esitatud avalduses öeldakse, et *"hääletamine toimus hirmu ja ähvarduste õhkkonnas, mille taustaks oli Valgevene võimude ähvardused kasutada vägivalda rahumeelsete demonstrantide suhtes ning rakendada surmanuhtlust nende suhtes, kes kasutavad oma väljendusvabadust ning õigust koguneda... Mistõttu me väidame, et Lukašenkat ei saa pidada seaduslikuks riigipeaks"*. Euroopa Parlamendi President Josep Borrell märkis, et *"rahvusvaheliste valimisstandardite eiramine ühes jätkuvalt halveneva poliitilise olukorra ning Valgevene inimeste püsivate kodaniku- ja põhiõiguste rikkumistega ei saa mööduda ilma tagajärgedeta ELi ja Valgevene suhtes."* Parlamendiliikmed soovivad rakendada sanktsioone nagu viisakeelud just juhtivatele ametnikele, et mitte mõjutada tavainimesi.

Hirmutamise õhkkond

Valimiste jälgimise eest vastutav organisatsioon OSCE ütles oma avalduses, et *"Valgevene presidendivalimised 19. märtsil ei vastanud OSCE tingimustele demokraatlike valimiste osas... Meelevaldne riigivõimu kasutamine ning sagedased vahistamised näitasid hoolimatust põhiõiguste suhtes nagu õigus koguneda ja ühineda ning sõnavabadus..."*

Saksa konservatiivide parlamendiliige Elmar Brok, kes juhib parlamendi välisasjade komisjoni, mõistis valimised hukka kui "võltsimise" – meenutades talle "1940., 1950. ja 1960. aastaid Ida-Euroopas". Seda kinnitas ka parlamendi praeguse eesistujariigi Austria välisminister Ursula Plassnik, kelle sõnul kaasnes hääletamisega *"hirmutamise õhkkond"*.

Valimiseelne õhkkond oli pinev. Kahtlemata kartes "oranži revolutsiooni", mis leidis aset pärast samavõrd vastuolulisi valimistulemusi naaberriigis Ukrainas 2004. aastal, oli president Lukašenka ähvardanud "murda kaela" igahel, kes üritavad "riigipööret". Valimiseelne avaldus julgeolekuteenistuse poolt seostas opositsiooni ja

kodanikeühendusi terroristidega. OSCE väitel võimendas see oluliselt "hirmutamise õhkkonda". Valimiste päeva iseloomustas julgeolekujõudude rohke kohalolek ning organiseeritud protestide takistamiseks rakendatud liikumispiirangud riigis.

Režiimi kriitikud on valjuhäälselt kaevanud, et neil puudus ligipääs riikliku kontrolli all olevale meediale, ning et suur hulk poliitilisi aktiviste on valimiste eel arreteeritud. Alles eelmisel aastal suleti viimane tõeliselt sõltumatu ajaleht - "Narodnaja Volja". Eelmise aasta septembris mõistis Euroopa Parlament oma resolutsiooniga Lukašenka režiimi hukka selle eest, et see oli viimastel aastatel sulgenud "mitmeid poliitilisi parteisid, 22 ajalehte ning üle 50 demokraatiameelse valitsusvälise organisatsiooni...presidendi ning tema poliitika kritiseerimise pärast". Tunnistamaks taolist meedia rõhumist andis Euroopa Parlament 2004. aastal Valgevene Ajakirjanike Liidule Sahharovi mõttevabaduse auhinna. Valgevene režiimi on hukka mõistnud ka USA, nimetades Lukašenkat "Euroopa viimaseks diktaatoriks".